

Ачкасов Д., Кузнєцов М. Телефорові гриби (*Thelephoraceae* Chevall.) Національного природного парку «Синевир» // Матеріали Всеукраїнської наукової конференції «Стан і біорізноманіття екосистем Шацького національного природного парку та інших природоохоронних територій» (м. Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка, 9-12 вересня 2021 р.). – Львів: СПЛОМ, 2021. – С. 30-31.

ТЕЛЕФОРОВІ ГРИБИ (THELEPHORACEAE CHEVALL.)
НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «СИНЕВИР»

Ачкасов Д., Кузнєцов М.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
майдан Свободи, 4, м. Харків, 61022, Україна
e-mail: danil.achkasov15@gmail.com

Achkasov D., Kuznetsov M. THELEPHORACEAE REPRESENTATIVES FROM THE SYNEVYR NATIONAL NATURE PARK. Information about 8 species of fungi from the Natural Nature Park “Synevyr”, which are Thelephoraceae representatives, is given. Three *Tomentella* species are registered in this territory for the first time. *Hydnellum peckii* Banker and *H. geogenium* Banker are globally rare and proposed as candidates for their inclusion in the Red List of Ukraine.

Keywords: fungi, biodiversity, Thelephoraceae, Synevyr National Nature Park.

Thelephoraceae Chevall. – типова й найбільша за числом описаних видів родина з порядку Thelephorales Corner ex Oberw. (Agaricomycetes, Basidiomycota). Станом на цей час вона нараховує 13 родів і понад 100 видів. Представники родини переважно є ектомікоризними грибами, що протягом тривалого часу розвиваються безсимптомно, а при ослабленні або вмиранні рослини-господаря утворюють плодові тіла на ґрунті або деревині. Репродуктивні структури телефорових дуже різноманітні – від розпростертих по субстрату з рихлим гладеньким гіменофором до тих, що диференційовані на шапинку і ніжку і мають шипастий гіменофор. Представники родини характеризуються великою варіабельністю забарвлення, включаючи яскраві, але нестійкі кольори, більшість з яких визначається похідними телефорової кислоти. Їх базидіоспори здебільшого є субсферичними, з великими бородавочками або шипами на поверхні. Як основний фон у забарвленні їх плодових тіл та спор часто наявний бурий колір.

НПП «Синевир» розташований в Українських Карпатах і охоплює західну частину Горган (Межигірський р-н Закарпатської області). Більшість території національного парку відноситься до Горганського високогір'я і зайнята хвойними, здебільшого ялиновими лісами. В мікобіоті парку зараз відомо 445 видів, що вдвічі менше ніж у розташованому поруч природному заповіднику Горгани.

Нами опрацьовані гербарні зразки, зібрані на території НПП «Синевир» у період 1-9 серпня 2010 р. О.Ю. Акуловим (викладачем кафедри мікології та фітоімунології ХНУ імені В.Н. Каразіна). В результаті нашої роботи було ідентифіковано 8 видів, а саме: *Hydnellum geogenium* (Fr.) Banker, *H. peckii* Banker, *H. scrobiculatum* (Fr.) P. Karst., *Thelephora palmata* (Scop.) Fr., *Th. terrestris* Ehrh., *Tomentella bryophila* (Pers.) M.J. Larsen, що були асоційовані з ялиною, а також *Tomentella griseoumbrina* Litsch. та *T. viridescens* (Bres. & Torrend) Bourdot & Galzin, що розвивалися на деревині бука. Види роду *Tomentella* наводяться для території парку вперше.

Серед виявлених видів на особливу увагу заслуговують види *Hydnellum peckii* Banker та *Hydnellum geogenium* Banker. Вони трапляються на бідних кислих ґрунтах у хвойних (часто старовікових) лісах в різних країнах Північної Півкулі, але в межах свого ареалу трапляються дуже нечасто. *H. peckii* легко розпізнається в природі завдяки криваво-червоному ексудату на поверхні шапинок молодих плодових тіл. Він входить до Червоних списків Великої Британії та Словаччини, і запропонований до включення в охоронні списки грибів Чехії. *Hydnellum geogenium* легко розпізнати за характерним яскравим, жовто-зеленим забарвленням плодових тіл. Він трапляється переважно в гірських ялинових лісах, на ґрунті або на гнилій деревині. В межах всього ареалу є дуже рідкісним. Вид рекомендований до внесення у Червону книгу Красноярського краю Росії, вважається таким, що є під загрозою зникнення в Швейцарії. Обидва види варті того, аби розглядатися як кандидати для внесення у нове видання Червоної книги України.

Роботу виконано під керівництвом О.Ю. Акулова, к.б.н., доцента кафедри мікології та фітоїмунології Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.